

KISA KLASİKLER / 37

KATE CHOPIN
**Bir Çift
İpek Çorap**
ve Başka Öyküler

ÇEVİRİ: ERGİN ÖZLER

can
klasik

KATE CHOPIN
BİR ÇİFT İPEK
ÇORAP VE BAŞKA
ÖYKÜLER

Can Klasik

Bir Çift İpek Çorap ve Başka Öyküler, Kate Chopin

İngilizce aslından çeviren: Ergin Özler

A Night in Acadie and other stories

İlk baskı (çeviriye kaynak olan baskı): Way & Williams, 1897

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Haziran 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak illüstrasyonu: Mehmet Şakir Kış

Baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-5142-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750751424

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

KATE CHOPIN
BİR ÇİFT İPEK
ÇORAP VE BAŞKA
ÖYKÜLER

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Ergin Özler

♥can

Kate Chopin'in Can Yayınları'ndaki diğerk kitabı:

Uyanış, 2020

KATE CHOPIN, 8 Şubat 1850'de Missouri, ABD'de Catherine O'Flaherty olarak dünyaya geldi. Annesi, St. Louis'deki Fransız ailelerden birine mensuptu. Beş yaşındayken kaybettiği babası ise İrlanda asıllı, başarılı bir işinsanıydı. Chopin, kadınların yönetimindeki bir evde büyüdü. Anneannesi onun yaşantısında bilhassa önemli bir rol oynadı, güçlü ve bağımsız bir kadın figürü olarak muazzam bir örnek teşkil etti. Yirmi yaşındayken, varlıklı bir adam olan Oscar Chopin'le evlendi. Kocasının ölümünden sonra ilk romanı *At Fault*'u (Kusurlu) yazdı. Bundan dokuz yıl sonra yayımladığı ünlü romanı *Uyanış*'la tüm tepkileri üzerine çekti ve sansüre uğradı. Kitaplarında kadınlık ve anelik meselelerini yaşadığı dönemden beklenmeyecek bir açıksözlülükle ele alan Chopin, 22 Ağustos 1904'te öldü. Bir yazar olarak eserleri, günümüzde kadın özgürleşmesi bağlamında yeniden keşfedilmektedir.

ERGİN ÖZLER, Berklee College of Music'in Profesyonel Müzik Bölümünden meslek ve İTÜ'nün Müzik İleri Araştırmalar Merkezi'nden Ses Tasarımı ve Mühendisliği yüksek lisans diplomalarını aldı. İstanbul SAE ve İstanbul Aydın Üniversitesi'nde müzik teknolojisi ve ses tasarımı dersleri verdi. Bilfiil ses mühendisi olarak çalıştığı 20 yılda çok sayıda tanınmış sanatçının albüm ve 45'liklerini kaydetti.

DÉSİRÉE'NİN BEBEĞİ

Güzel bir gündü; Madam Valmondé, arabasıyla Désirée'yi ve bebeğini görmeye L'Abri'ye gitti.

Désirée'yi bir bebekle düşünmek onu güldürdü çünkü Désirée'nin neredeyse bir bebek olduğu günler daha dün gibiydi; Mösyö, onu Valmondé'nin giriş kapısından atla geçerken büyük taş sütunun gölgesinde uyur bulmuştu.

Ufaklık onun kollarında uyanmış ve “Dada” diye ağlamaya başlamıştı. Tüm yapabildiği ya da söyleyebildiği buydu. Kimileri, kaybolmuş ve oraya kendi başına gelmiş olabileceğini düşünmüştü, zira yeni yeni yürüdüğü yaşıydı. Yaygın kanı, çadır bezi tenteli arabalarıyla seyahat eden bir grup Texas'lı tarafından kasten bırakıldığıydı. Akşamüzeri, Coton Maïs'in plantasyonun hemen aşağısında işlettiği feribotla suyu geçmişlerdi. Zamanla Madam Valmondé, biri hariç tüm iddiaları bir kenara bıraktı. Çocuksuz olduğunu gören Tanrı hayırlı bir müdahaleyle ona şefkatini verebileceği bir evlat bağışlamıştı. Kız büyüdükçe güzel ve iyi kalpli, sevgi dolu ve içten biri olmuştu – Valmondé'nin idolüydü.

Tevekkeli değil, on sekiz yıl önce bir gün gölgesinde uyuyakaldığı taş sütunun önünde dururken, oradan atıyla geçen Armand Aubingy onu görmüş ve âşık olmuştu.

Tüm Aubingy'ler böyle severdi, tabancayla vurulmuş gibi. Şaşılacak şey, ona daha önce âşık olmamasıydı; onu çocukluğundan beri tanıyordu. Annesi Paris'te öldükten sonra babası onu alıp L'Abri'ye getirdiğinde Armand daha sekiz yaşındaydı. O gün, onu kapıda gördüğünde içinde uyanan tutku bir çığ, bir bozkır yangını ya da tüm engelleri aşan herhangi bir şey gibi yayılmıştı.

Mösyö Valmondé nesnel bir tavır takınmış, her şeyin enine boyuna düşünülmesini istemişti. Her şeyden kastı kızın bilinmeyen nesebiydi. Armand kızın gözlerine bakmış ve gerisini umursamamıştı. Kendisine kızın bir soyadının olmadığı hatırlatıldı. Désirée'ye Louisa'nın en eski ve en onurlu soyadını verebilirdi, bir ismin ne önemi vardı ki? Paris'ten *corbeille*¹ sipariş etti ve gelene kadar sabırla kendini tuttu; akabinde evlendiler.

Madam Valmondé, Désirée'yi ve bebeği dört haftadır görmüyordu. L'Abri'ye vardığında, her zamanki gibi mülkün ilk manzarasıyla ürperdi. Burası uzun yıllar boyunca bir hanımın sevecen varlığından yoksun kalmış hüzünlü bir yerdi, zira Mösyö Aubingy kendi toprağını asla terk etmeyecek kadar çok seven karısıyla Fransa'da evlenmiş ve onu oraya gömmüştü. Bir kukuleta gibi keskin bir eğimle simsiyah aşağı inen çatı, sarı sıvalı evi çevreleyen balkonların ötesine uzanıyordu. Yakınındaki büyük, heybetli meşeler sık yapraklı upuzun dallarıyla evi bir tabut örtüsü gibi gölgeliyordu. Genç Aubingy'nin katı kuralları vardı. Rahat ve hoşgörülü eski efendileri hayattayken mutlu mesut yaşayan zenciler, onun idaresi altında neşeyi unutmışlardı.

1. (Fr.) *Corbeille de mariage*, evlilik sepeti. Damadın geline verdiği hediyeler. 19. yüzyıl Fransa'sında önemli bir âdet, evlilik akdinin imzalanmasının ardından damadın geline verdiği hediye sepeti. Genellikle çeyizin yüzde beşi ile onu değerinde olurdu. Yüzyıl sonlarına doğru sepet önemli bir mobilyaya dönüş-tü, kapaklı küçük bir yazı masası veya sandık formunu aldı. (Ç.N.)

Yavaş yavaş eski gücüne kavuşan genç anne bir kanepeye krem rengi muslinler ve danteller içinde boylu boyunca uzanmıştı. Bebek yanında, kolunun üzerindeydi, memesinde uyuyakalmıştı. Melez hemşire kadın bir pencere kenarına oturmuş yelpazeleniyordu.

Madam Valmondé iri bedeniyle eğildi ve Désirée'yi öptü, kısa bir süreliğine ona şefkatle sarıldı. Sonra çocuğa döndü.

"Bu bebek değil!" diye ünledi şaşkın bir ses tonuyla. O günlerde Valmondé'de Fransızca konuşuluyordu.

"Şaşıracağını biliyordum," diye güldü Désirée, "ne kadar da büyüdü küçük *cochon de lait*!¹ Bacaklarına bak anne, ellerine ve tırnaklarına – gerçek tırnaklar. Zandrine onları bu sabah kesmek zorunda kaldı. Öyle değil mi Zandrine?"

Kadın örtülü başını soylu bir edayla öne eğdi, "*Mais si, madame*²," dedi.

"Nasıl ağladığını bir duysan," diye devam etti Désirée, "kulakları sağır ediyor. Geçen gün Armand onu ta La Blanche'ın barakasından duydu."

Madam Valmondé gözlerini çocuktan hiç ayırmamıştı. Onu kucağına aldı ve en ışıklı pencereye yürüdü. Bebeği titizlikle inceledi, sonra pencereden tarlaları seyreden Zandrine'e sorgularcasına baktı.

"Evet, çocuk büyümüş ve değişmiş," dedi Madam Valmondé, onu yavaşça annesinin yanına bırakırken. "Armand ne diyor?"

Désirée'nin yüzü mutluluğun ta kendisiyle aydınlandı.

"Ah, Armand cemaatin en gururlu babası, kendisi kabul etmese de sanırım en çok ismini devam ettirecek

1. (Fr.) Süt domuzu. (Ç.N.)

2. (Fr.) Evet madam. (Ç.N.)

bir ođlu olduğu için; ama kız olsaydı da severdim diyor. Fakat ben bunun doğru olmadığını biliyorum. Beni memnun etmek için öyle söylüyor. Ve anne,” diye ekledi Madam Valmondé'nin başını aşağıya, kendine doğru çekekerek ve fısıltıyla konuştu, “hiçbirini cezalandırmadı –birini dahi– bebek doğduğundan beri. İştten kaçmak için bacağına yakmış numarası yapan Négrillion'u bile; sadece güldü ve Négrillion'un büyük bir sahtekâr olduğunu söyledi. Ah, anne o kadar mutluyum ki korkuyorum.”

Désirée'nin söyledikleri doğruydü. Evlilik ve ardından oğlunun doğumu, Armand Aubingy'nin buyurgan ve müşkülpesent mizacını bir hayli yumuşatmıştı. Bu, iyi huylu Désirée'yi fazlasıyla mutlu etmişti zira ona çılgınca âşıktı. Armand sinirlendiğinde Désirée titriyor ama onu yine de seviyordu. Gülümsediğinde bunu Tanrı'nın en büyük lütfu sayıyordu. Neyse ki Armand'ın esmer, yakışıklı yüzü ona âşık olduğu gündən beri sıkça somurtmadığı için biçimsizleşmemişti.

Bebek üç aylıkken Désirée bir gün havada huzurunu tehdit eden bir şey olduğu inancıyla uyandı. Öncele ri bu şeyi kavraması fazlasıyla gücü, huzursuzluk veren bir imadan ibaretti: siyahlar arasında gizemli bir hava; sudan bahanelerle ziyarete gelen alakasız komşular. Ardından kocasının tavrındaki tuhaf, korkunç ve nedenini sormaya cesaret edemediği değişim. Armand onunla konuşurken sevgi ışığı sönmüş izlenimi veren gözlerini kendisinden kaçıırıyordu. Eve gelmiyor, geldiğinde de açıklama yapmaksızın onun ve çocuğunun yanında vakit geçirmekten imtina ediyordu. Kölelere de sanki şeytan aniden ruhunu ele geçirmiş gibi davranıyordu. Désirée öylesine perişandı ki ölebilirdi.

Sıcak bir öğle üzeri üzerinde *peignoir*'ıyla¹ odasında

1. (Fr.) Borno. (Ç.N.)

oturmuş parmaklarını omuzlarına dökülen uzun, ipeksi kahverengi saçlarının arasında dalgın dalgın gezdiriyordu. Bebek etrafı saten cibinlikli, ihtişamlı bir tahta benzeyen büyük maun yatağında yarı çıplak uyuyordu. La Blanche'in küçük *quadroon*¹ oğullarından biri –o da yarı çıplaktı– bebeğin başında durmuş, tavus kuşu tüyünden bir yelpazeyi aheste aheste sallıyordu. Désirée etrafını saran tehditkâr sise nüfuz edebilmek için çabalarırken düşünceli ve üzgün gözlerini bebeğe dikmişti. Bakışlarını bebeğinden onun yanında duran oğlana, sonra bebeğine tekrar tekrar kaydırdı. “Ah!” İçinde tutamadığı, dudaklarından bilinçsizce dökülen bir haykırıştı bu. Damarlarındaki kan buz kesmişti, yüzü yapış yapış nemlenmişti.

Désirée *quadroon* çocukla konuşmaya çalıştı, ne var ki ilk denemesinde sesi çıkmadı. Oğlan adının söylendiğini duyunca başını kaldırıp baktı; hanımı kapıyı işaret ediyordu. Devasa yumuşak yelpazeyi bir kenara bıraktı ve cilalı yer döşemesinin üzerinde çıplak ayak parmaklarının ucuna basa basa usulca odayı terk etti.

Désirée bakışlarını çocuğuna mıhlamış hareketsiz duruyordu ve yüzü dehşet içindeydi.

Kocasını odaya girdi, onu fark etmeden masaya yürüdü ve üzerini kaplayan kâğıtlar arasında bir şey aramaya koyuldu.

“Armand,” diye seslendi Désirée, eğer içinde biraz insanlık varsa onu kalbinden haçerlemesi gereken bir ses tonuyla. Fakat o, fark etmedi bile. “Armand,” dedi yeniden Désirée. Sonra ayağa kalktı ve ona doğru yürürken sendeledi. “Armand,” diye inledi bir kez daha onun kolunu kavrayarak, “çocuğumuza bak. Bu ne demek? Söyle bana.”

1. (İng.) Ecdadı dörtte bir siyah; yani büyükanne ve büyükbabaları arasında üç beyaz, bir siyah olan kişi. (Ç.N.)

Amerikalı yazar Kate Chopin'in dokuz kısa öyküsünden oluşan bu kitaptaki hikâyelerin neredeyse tamamı, Kanada'nın Acadia (bugünkü Nova Scotia) kırsalında ya da Acadia halklarının göç ettiği Louisiana'da geçer ve Fransızca konuşan Acadia, Creole ve Cajun halklarının yaşantısına odaklanır.

Chopin'in bu kısa öykülerindeki kadın karakterler içlerindeki tutkuyu keşfetme, kabullenme ve duygularına teslim olma yetenekleriyle yazarın kült romanı **Uyanış**'in başkarakteri Edna'nın öncülüdürler. Her seferinde karar veren, harekete geçen, inisiyatif alan, olayların seyrini değiştiren bu kadın karakterler aynı yaratıcıları gibi, kaleme alındıkları döneme göre zamanlarının ötesinde istisnai bir zihinsel özgürlüğe ve cesarete sahipler.

#kısaklasikler #amerikanklasikleri #feminizm #kadın #özgürlük #başkaldırı

Kapak illüstrasyonu: Mehmet Şakir Kıs

 can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

öykü

ISBN 978-975-07-5142-4

9 789750 751424